

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 30—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Telefon št. 3770
Pošt. ček. račun št. 10499

Prelom v novem letu

Z novim letom bo izhajal »Prelom« povečan in temeljito preosnovan, tako da bo ustrezal širokim krogom naših bralcev. Obsegal bo redno 6 strani. Pridobili smo mnogo novih sotrudnikov. Vsebinsko bo pestra. Pozornost bomo obrnili zlasti raznim gospodarskim panogam. Kmet, delavec in drugi stanovi bodo našli v »Prelomu«, kar jih zanima. »Prelom« bo tudi po novem letu neustrašen znalec pokreta bojnikov kakor doslej. Poleg tega pa bo skrbel za poučno, informativno, strokovno in zabavno čtivo. Spričo tega naročnina 40 Din na leto ne bo pretirana.

Tovariši! Težke so žrtve izdajateljev, da se naš »Prelom« dvigne na višino, ki jo vsi želimo.

Storite tudi vi svojo dolžnost in naročite list pravočasno, saj bo še vedno skoro najcenejši slovenski tednik, vsebinsko pa bo gotovo najbogatejši.

Božična beseda

Ko bodo zapeli božični zvonovi, ko se bodo pomikale nepregledne procesije naših mož in fantov, žen, deklet in otrok k polnočnim svetotajstvom, k ožarjenim jaslicam, se moramo spomniti vseh ljudi naše krvi, ki so dobre volje, čistega srca in poštenih rok. Spomnimo se vseh svojih tovarišev bojnikov v ljubezni in zaupanju, posebno pa tistih, ki trpe skrb, pomanjkanje, glad...

Spomnimo se na tiste božične dni, ko smo zmrzovali kot živali ob puški in granati, raztreseni po bojiščih vsega sveta, spomnimo se tistih tovarišev, ki se niso vrnili. Ne pozabimo tudi na tiste, ki so razkropljeni tu in onstran morja, katerim brezsrčna tujina še danes reže grenki kruh. Spomnimo se na svoje srbske in hrvatske brate, katerim je dal Bog — tako kot nam — Jugoslavijo v skupno usodo.

Iz starodavnih jaslic, iz katerih vro najlepši in najčistejši spomini naše mladosti, naj prikipita odločna volja in trdna vera v naše delo, v zmago naše borbe, ki naj bo blagoslovljena in ki naj odredi naš rod in našo zemljo zla in strupa v znamenju sloge, pravice in ljubezni. Premagajmo zver v človeku, bodimo poštene, zahtevajmo poštenje! Naj zavlada božični mir med nami!

Vesel, zdrav in srečen Božič — tovariši borci!

NAROČNIKI!

Plačajte zaostalo naročnino še pred novim letom! Porabite v to svrhu položnice, ki so bile pred časom priložene. Ako ne poravnate do tega časa, se vam z novim letom list ustavi.

Uprava.

Banovinski odbor »Boja«

(Zastopniki srezov in namestniki.)

Brežice: Dr. Hudelist Vinko, banov. zdravnik, Brežice; Fabjančič Avgust, vojni invalid, Senovo, Rajhenburg.

Celje: Jelovšek Josip, posestnik in trgovec, Petrovče p. Celju.

Kamnik: Kersnik Anton, pos., Brdo-Lukovica; Jerala Janko, pos. sin, Polje-Vodice.

Kočevje: Jelenc Ivan, pos., Velike Lašče; Rigler Josip, trg., Dol. vas pri Ribnici.

Kranj: Šifrer Ciril, pos., Stražišče; Alojz Debeljak, zidarski pomočnik, Smlednik.

Škofja Loka: Rupar Franc, kovaški mojster, Škofja Loka; Gartner Peter, posestnik, Železniki.

Krško: Lazarini Henrik, pos., Krško; Majcen Aleksander, pos., Mokronog.

Laško: Trop Ognjeslav, restavrat, Laško; Logar Karol, gost., Hrastnik.

Litija: Dr. Vinko Zore; Lebinger Hinko, pos. in trg., Litija.

Ljubljana-okolica: Habič Peter, pos. in trg., Vrhnika.

Ljutomer: Dr. Adolf Salberger, Ljutomer; Slekovec Franc, pos., Grabe pri Središču.

Logatec: Modic Andrej, pos., Rakek; Maček Franc, čevlj. mojster, Dol. Logatec.

Maribor levi breg: Geč Franjo, vojni invalid, Maribor; Šparl Franc, kmet, Jarenina.

Metlika: Kremesec Josip, čevlj. mojster, Metlika.

Murska Sobota: Bajlec Franc, Murska Sobota; Ratnik Franc, trg., Ranjkovci.

Vesel, srečen božič

želita vsem naročnikom, dopisnikom i podpornikom »Preloma«

Uredništvo in uprava.

Govor predsednika tov. Kustra na zboru delegatov 8. decembra 1934

Tovariši! Zbor delegatov naše organizacije, ki se vrši danes ob tako številni udeležbi delegatov naših krajevnih organizacij iz vse slovenske zemlje, praznuje obletnico prvega našega javnega nastopa na dan 1. decembra lanskega leta. Ob tem jubileju mi dovolite, tovariši, da razgrnem pred vami malo sliko našega gibanja v kratki, a za nas pomembni in ploviti dobi enega leta. Podal vam bom to sliko le v glavnih obrisih in povdaril samo okolnosti, ki se mi zde važne; podrobnosti so vam itak znane, ker ste vi vsi naši aktivni delavci in nositelji našega gibanja.

V globokem spoznanju, da moremo tudi mi Jugoslavlani v tem težkem času, ko išče človeštvo nove oblike življenja, z odločno voljo stopiti na pot gospodarskih, socialnih in duhovnih reform, ako si hočemo zagotoviti gospodarsko, narodno in državno bodočnost in častno mesto med drugimi narodi, v tem spoznanju je ustanovilo pet organizacij z vojaškim obeležjem pred dobrim letom dni. Združenje borcev Jugoslavijec v namenu, da pokrenemo vsenarodno gibanje in sode-

Novo mesto: Klemenčič Josip, pos. in pekar, Novo mesto; Pezdirc Franc, posestnik, Dol. Sušica.

Ptuj: Felicijan Jakob, kmet, Grajena; Peteršič Jakob, kmet, Dornava.

Ormož: Munda Martin, poslov., Ormož; Vavpotič Franc, pos., Livanje p. Ivanjkovec.

Radovljica: Kirhmajer Jakob, pos. Rateče-Planica; Resman Franc, ravnatelj hran., Radovljica.

Slovenjgradec: Švihl Anton, pos., Misljinje; ing. Vohnjak, Pamčec pri Slov. Gradcu.

Šmarje: Turk Ivan, pos., Mestinje p. Podplat; Rupnik Jakob, pos., Slivnica pri Celju.

Ostala mesta spopolni po sklepu zbora delegatov O. I. O. na predlog skupin bojnikov dotičnega okoliša.

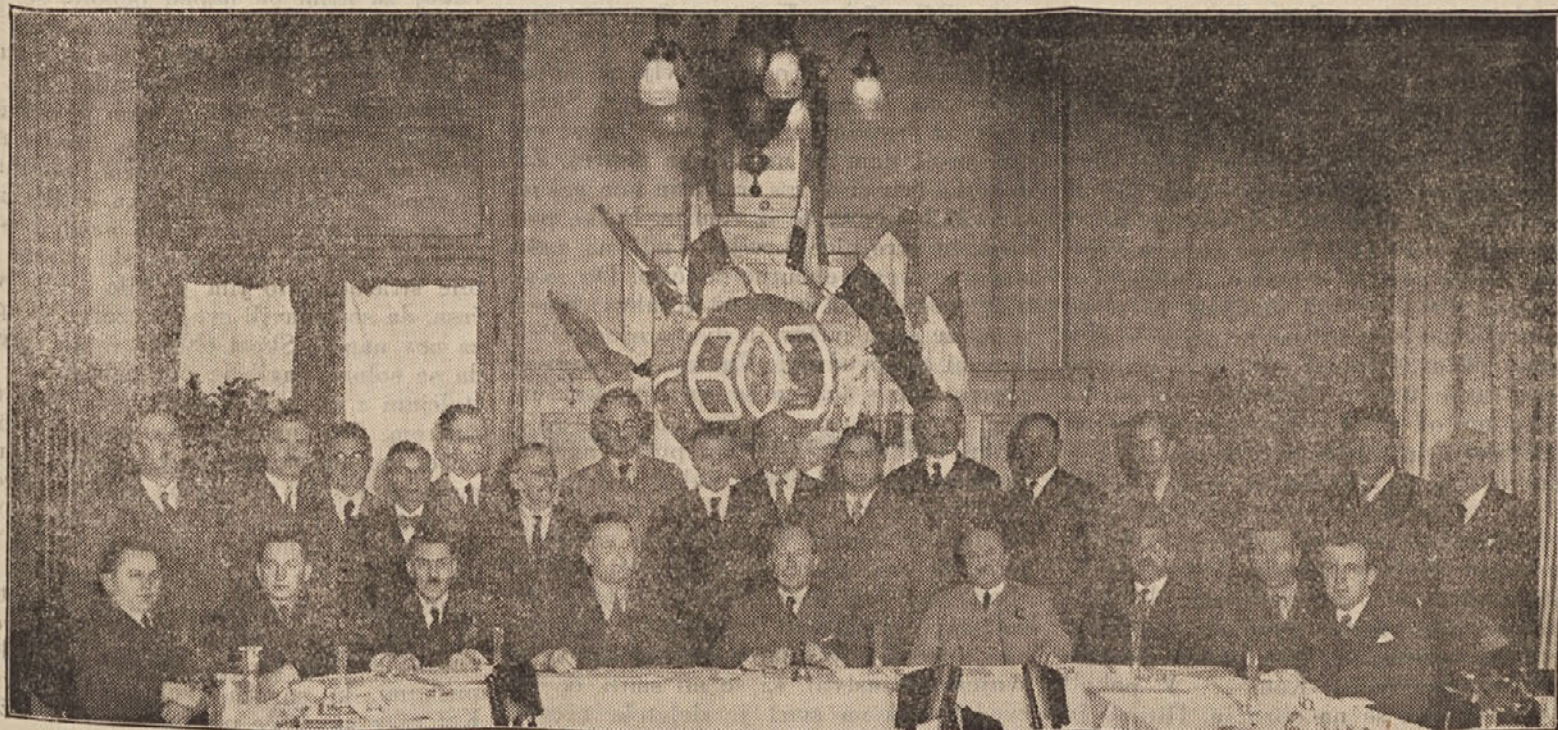
lujemo pri gospodarski, socialni in duhovni obnovi Jugoslavije. Te organizacije so bile kot kolektivni člani nositeljice vsega gibanja. Povdarjali smo, da je osnova našega narodnega življenja jugoslovanska država, ki je zgodovinska nujnost in ki edina jamči našemu narodu obstoj, bodočnost in prospek; v okvirju te države in samo v njenem okvirju se moramo mi Jugoslavlani boriti za tako ureditev, ki najbolje odgovarja interesom vseh Jugoslovanov, ne pa par privilegijancev. Ako so razmere v državi težke, tedaj smo za to odgovorni mi vsi, prav vsi; eni po svoji aktivni krivdi, ogromna večina pa po svoji pasivnosti in brezdelju. Zato smo oznanjevali, da se mora narod prebuditi iz težkega spanja, iz zločinke apatije in nemarne brezbrzičnosti, da se morajo strniti vrste poštenjakov, požrtvovalnih in nesebičnih delavcev v borbo proti moralni gnibli in korupciji ter za javno poštenje, red in zakonitost; učili smo ljudstvo, da je narod brez moralnih vrednot, brez idealizma zapisan smrti. Visoko smo dvignili med slovenskim ljudstvom ljubezen do našega kralja, ki je kri naše krvi, in do naše države, ki je naš dom in naše zavetje. Mirne vesti lahko rečemo, da še nikdar ni bila državna zavest našega ljudstva na tako visoki stopnji kakor sedaj; in to je naša zasluga, na katero smo ponosni in ki so nam jo tudi priznali na merodajnih mestih. Vsak naš član se mora zavedati, da je država živ organizem, da je on celica v tem organizmu in osebno odgovoren pred svojo državljansko vestjo in pred potomstvom za njen dobrobit in bodočnost; zavedati se pa mora, da ni brezpravni kuli, ampak, da je človek, ki je upravičen uživati vse državljanske pravice. In moč države ne sloni na bajonetih ampak na ljubezni in požrtvovalnosti državljanov.

Mi smo Slovenci, in ostanemo to, toda mi smo ravno tako globoko prepričani Jugoslavlani. Naš jugoslovanski nacionalizem je istoveten z enakostjo vseh Jugoslovanov pred zakonom, v pravicah in dolžnostih, resničnem bratstvu in slogi Srbov, Hrvatov in Slovencev ter medsebojnem spoštovanju moralnih vrednot, jezika, kulture, običajev in prepričanja. Zavračamo in odklanjamo nasilje, gospodarsko in socialno izkoriščanje, neenakost in krivice. Kdor nima srca za strašno gospodarsko bedo našega ljudstva, kdor ga dejansko ne brani pred izkoriščanjem od strani tujcev ali lastnega brata, kdor iskreno ne stremi za tem, da se osigura kruh vsakemu Jugoslovanu, ta ne zasluži imena Jugoslovan in naj se še tako baha s svojim jugoslovanstvom.

Smatral sem za potrebno, da naglasim tudi danes, ko se oziramo na svojo preteklost, naše osnovne poglede; tudi to spada v kontrolo našega delovanja preteklosti.

Naše gibanje se je veličastno razmahnilo; postalo je v resnici to, kar smo hoteli: ljudsko, narodno gibanje. Od shoda do shoda, od tabora do tabora se je širilo kot mogočen val z elementarno silo in naglico ter zajemalo vedno širše ljudske množice. Osvojili smo srce ljudstva in to je dokaz, da smo pravilno razumeli dušo in potrebe našega ljudstva. Naša triumfalna pot pa ni bila gladka, ampak trnjeva in polna ovir in nasprotnikov. Imamo pa danes mirno zavest, da nismo mi izživeli, ampak, da smo bili izzvani. Proti nam pa so se postavili ljudje, ki so vide-

I. redna seja novega osrednjega izvršnega odbora »Boja« v soboto, dne 15. decembra 1934

Sede z leve na desno tovariši: Šifrer, Rozina, Sturm, Prezelj, preds. Kuster, Cerar (Moravče), Cesenj (Kranj), Trpin (Bevke), Onič (Ribnica). — Stojte z leve na desno tovariši: Wagner, Osana, Lorgar, Kuhar (Trbovlje), Zupan, Lajčevič (Dev. Mar. v Polju), Knez, Matičič, Fabjančič, Vidmar, Škrbec, Drobnik (Dobrepolje), Outrata, Zupančič (Grosuplje), Paulin. — Ostali tovariši so se opravičili.

li v našem gibanju največjo nevarnost za sebe in svoje položaje. Ko so nas izzvali, smo se borili.

Tovariši! Vi veste, da nas je oblast pozvala, da se pretvorimo v politično društvo. Mi smo to storili ter vložili spremenjena pravila v potrdilo notranjemu ministertvu, ki nam pa spremembe ni odobrilo, tako da obstoji naša organizacija po starih nekoliko spremenjenih pravilih ter je omejena na Dravsko banovino. Istočasno nam je oblast prepovedala v interesu javnega reda in miru javne shode in še celo ustanovne občne zборе. Tovariši, vi veste, da mi nikdar nismo kalili javnega reda in miru; mi smo sami vzdrževali red in mir na naših shodih in še celo na največjih, kjer se je zbralo po 10.000 ljudi, se ni pripetil niti najmanjši incident. Ako pa je kdo drug hotel kaliti red in mir, tedaj bi morali podvzeti potrebne mere proti njemu. V zadnjem času nam je oblast zopet dovolila delovanje. Ugotavljam pa, da se nam neglede na to delajo ovire, ki so popolnoma neutemeljene in v protislovju z danim dovoljenjem. V zadnjem času smo skušali čim bolj nadoknaditi zamujeno organizatorično delo; mnogo kraj. organizacij je bilo ustanovljeno v zadnjem času, mnoge pa bodo v najkrajšem času. Danes preprega ogromno število krajevnih organizacij vso dravsko banovino. Tovariši! Ako primerjamo skromne začetke pred enim letom in današnje stanje, moramo s ponosom ugotoviti, da je bilo storjeno veliko delo. Ta uspeh je bil dosežen brez najmanjše denarne subvencije od kakršnekoli strani, ampak samo z idealizmom in požrtvovalnostjo. Danes, ko se stari odbor posavlja od vas, mi je dolžnost kot predsedniku, da se z vso toplino zahvalim za neumorni trud in požrtvovalnost svojim najbližjim sodelavcem. Mnogi, težko obremenjeni s poklicnimi dolžnostmi, so žrtvovali ves svoj prosti čas in denar, kolikor so premogli, za našo skupno stvar. Ne imenujem imen. Mnoge poznate, vsaj so prihajali nedeljo za nedeljo v vašo sredo ter vam prinašali naš evangelij. Drugi so vršili potrebno delo kot neznani junaki v tišini. Naj bo izrečena topla zahvala vsem in vsakemu po njegovi zaslugi: tovarišem iz Osrednjega izvršnega odbora, iz krajevnih organizacij in vsem našim najboljšim organizacijam.

Kot nujno posledico našega razvoja in sedanjega razvojnega stanja vidim predvsem dve nalogi, katerima se bo moral novi odbor posvetiti:

1. nadaljna izgraditev in poglobitev krajevnih organizacij, tako da ne bo vasi brez nje,

2. zedinjenje oziroma sodelovanje z organizacijami v celi državi, katerih hotenje je istotako usmerjeno kot naše. To-

variši! Mi smo Jugoslovani in vemo natančno, da se razmere v naši ožji domovini ne morejo zboljšati, ako se to ne zgodi v celi Jugoslaviji. Ugotavljam razveseljivo dejstvo, da je seme, ki smo ga sejali, rodilo ne samo v dravski banovini, ampak v celi državi stoteren sad. Nova Jugoslavija se probuja, dviga. In mi Slovenci smo ponosni, da smo bili prvi sejalc. Približali smo se velikemu cilju v preteklem letu. Mlada, nova Jugoslavija je na pohodu in nikdo ne more zadržati njenega železnega koraka. To naj vedo vsi njeni prijatelji, pa tudi sovražniki. Mi smo izraz zgodovinske nujnosti, glasniki jugoslovanske usode. Dosega našega velikega cilja, preporeda Jugoslavije, zavisi samo od nas, naše neomajne volje, vztrajnosti in požrtvovalnosti. — In dosegli ga bomo!

Živela Jugoslavija! (Viharno odobravanje.)

Kraljev rojstni dan

Dne 17. decembra smo se spomnili rojstnega dne slavnega padlega junaka kralja Aleksandra I. Spomnili smo se obletnice velikega dne, ko je leta 1888. na Cetinju zagledal luč sveta.

Ob njegovi zibelki so se zbrale bele žene sojenice: prva mu je vdahnila hrabrost nesmrtnih kosovskih junakov; druga mu je dala modrost velikega državnika in voditelja ujedinjenega naroda; tretja pa mu je darovala živo srce, v trnje ovito, iz katerega so kipele iskre neizmerne ljubezni do zadnje pedi svete zemlje jugoslovanske in do slehernega od nas.

Pokojnemu kralju je namenila usoda tako nemirno življenje, da je že v zgodnji mladosti okusil bridkosti begunstva, da je od svoje deške dobe stal vedno med prvimi, vedno v prvi liniji, vedno na najnevarnejšem mestu. V njegovi glavi so se zbirale misli, neprestano je snoval načrte, kako bi zbral, ujedinil, utrdil in poveljal svoje ljudstvo, kako bi ga rešil pred poplavo nereda, nemorale, degeneracije in vojne nevarnosti, ki je grozila od zapada. Preziral je vsako osebnost samoljubje, vsako skrb za sebe, kadar je šlo za koristi vsega naroda, kateremu je hotel po viharjih letih preteklosti utrditi mir in srečo. In to ga je gnalo, da je zapustil trdne zaklone prve linije in stopil — glasnik miru — nezavarovan, neoborožen, s palmo v roki med bojne fronte. Tu pa ga je udarila smrt z orožjem podle, preračunane človeške zlobe!

Junaki njegove vrste ne umirajo pod težo starosti, v bolniški postelji. Taki junaki nosijo s seboj neizmerno tragično veličino — oni padajo na fronti tam, kjer je najnevarnejše, kot pravi vojaki.

Ob njegovi smrti smo onemeli od groze, postali smo mrki, škripali smo z zobmi in stiskali pesti! Bojevniki svetovne vojne smo najgloblje razumeli, kaj pomeni taka smrt vrhovnega poveljnika. O, vse vemo, vse razumemo! Spremljali smo v duhu naše ljudi, ko so stopili v besedno borbo pred sodni stol Društva narodov. Krepko so se držali — toda vse zaman. Vedeli smo v naprej, da nam Ženeva ne more vrniti, kar nam je vzel Marseille. Zato se ne čudimo, da stojimo še vedno praznih rok, brez zadoščenja, brez pravice.

Mi stojimo in se ne ganemo. Gledamo mrko, grozimo in vprašujemo: kje so morilci najdražjega, kar smo imeli? Kje so

lopovi Kvaternik, Pavelić in drugi? Kje je zadoščenje za zavratni napad na našo svobodo, naš ponos, našo čast? ...

Stojimo in čakamo. Tesno objeti bojevniki, tovariši iz krvavih dni, stojimo in kličemo v svoj krog vse poštene, čiste in neomadeževane brate širom Jugoslavije v fronto reda, poštenosti in pravice. Mi moramo izvršiti to, kar je hotel pokojni kralj, mi moramo sami kaznovati njegovo nasilno smrt. Ali ne bo srečna, urejena nepremagljiva Jugoslavija največja kazen za vse, ki so sklenili naš pogin?

Hočemo zmago reda, sloge, miru, pravice in poštenja! Tako bomo čuvali Jugoslavijo!

Po zboru delegatov

Stane Vidmar:

Da ne bo napačnih računov!

Z mešanimi občutki so odhajali zadnji delegati z našega občnega zbora. In iz teh utisov in občutkov so se rodili vsi mogoči zaključki in sklepi. »Spore«, »nesloga« itd., besede, ki ne spadajo v bojevniki besednjak, so ležale nekako v zraku in razvemale naše borce, ki so se zbrali, da si prosto volijo svoje novo vodstvo. Če so se v pripravi za volitve prikradle v naš slovar tudi besede »spore«, »nesloga« itd., je pač potrebno pojasniti, kar se ni pojasnilo na zboru delegatov radi razburjenja, premalo časa itd.

Za kaj je torej šlo, v čem je bil »spore«? Kjer je več glav, tam je tudi več misli in kjer ljudje mislijo z lastnimi glavami, tam je tudi več mnenj. In tako so na občnem zboru delegatov bili delegati tudi raznih naziranj glede sestave novega predsedstva in Osrednjega izvršnega odbora. Vsak je zagovarjal svojo listo in morda tudi malo poagitalno zanj. To so končno članske pravice, tovariši, katerih ne sme nihče kratiti. Liste se v resnici niso bogve koliko razlikovale. Manjše razlike v razdelitvi funkcij in nekatere izpremembe v osebah, to je bilo vse, kar smo videli in čuli, vse, za kar je šlo. Seveda mislim pri tem le na liste, ki so izšle iz naših vrst. Kar je prišlo od zunaj, to se nas ne tiče in je bilo že v naprej obsojeno na neuspeh. Prav bi bilo, da bi se predlagatelji list sporazumeli na enotno listo. Ker pa to ni šlo, je bilo potrebno pač glasovanje, tisto tako zvano »bojno glasovanje«, ki je res pokvarilo razpoloženje. No in pri tem so se seveda duhovi malo razburili in razhudili. Čemu? Če bi bili mi kandidati vedeli, da se lahko vse skupaj napačno razume, bi pač kdo pred volitvami pojasnil, da ne gre morda za kakšno »bojno glasovanje«.

kajti med obema predsedniškima kandidatom (ne po lastni volji), t. j. med tovarišem Kustrom in menojo, ni bilo, ni in po mojem trdnem prepričanju tudi ne bo prav nobenih »sporov« ali »nesoglasij«, ker med pravimi prijatelji nesoglasij biti ne more. Če je prišlo do tega glasovanja, je prišlo le zaradi tega, ker smo hoteli, da članstvo popolnoma svobodno izbira, in sva bila oba pripravljena — tako kakor vsi ostali tovariši — prevzeti po želji članstva vsako delo in nalogo brez kakšnih bolnih ambicij, brez kakšne želje po šarži, marveč zgolj iz zavesti in odgovornosti. Da se je sploh načelno vprašanje predsednika, je pripisati dejstvu, da so nekateri tovariši bili mnenja, da je v interesu organizacije, da je predsednik v Ljubljani, ostali tovariši pa so bili mnenja, da je iz tehničnih razlogov boljše, če ostane vse pri starem. To in samo to je bilo povod za dvojni predlog. Osebe so bile pri tem čisto postranske važnosti.

Morda smo zagrešili kakšne nerodnosti pri tem glasovanju, morda je bilo kaj napak že pred glasovanjem ali po njem. Tudi jaz sem mnenja, da še dolgo ni bilo vse tako, kakor smo si želeli in kakor zahtevamo v smislu naših načel. Je pač vrag, da se človek tako lahko zmoti in zaide v napake. Toda iz napak se moramo učiti. Spoznanje je prvi korak k popolnšanju. Zato moramo zreti mi bojevniki resnici mirno v oči in si povedati vse brez prikrivanja in izmikavanja. Priznati moramo tudi, da so pokazale naš volitve marsikatero našo slabost, marsikatero senco. Res je pa tudi, da je bil to vendar šele prvi zbor naše organizacije, prve volitve, pa je naravno, da ni še vse, kakor bi moralo biti. Zato tudi ne gre jemati stvar preveč tragično. Vidimo

Fabjančič Avgust:

Križev pot slovenskih fantov

(Iz spominov na deveto ofenzivo pri Kostanjevici l. 1916.)

Začelo je pokati po nas od dveh strani. Na desni je sovražna patrolja, pred nami pa glavna bojna črta sovražnikova. Umičemo se in čakamo. Ko se sovražnik približa na dvajset korakov, mu vržemo nasproti ročne granate. Učinek mora biti strašen, kar sodim po nečloveškem vpitju in kriku. Zopet posveti sovražni žaromet in neusmiljeno začno padati granate na mesto, kamor je kazala svetloba žarometa. Dobro je moral imeti sovražnik zmerjeno razdaljo do tam, ker od 6 mož broječe patrolje sem ostal sam pri življenju, vse druge je uničila ploha granat. Dobro uro je trajalo vse skupaj. Sam sem ostal. Kaj mi je storiti? Ali naj čakam, ali naj se vrnem? Moj sklep je: vrnil se bom, da javim, kaj se je zgodilo. Ko grem nazaj proti našim kavernam, naletim kakih 50 korakov od vhoda v kaverno tistega narednika, kateremu me je ob prihodu k madžarskemu polku izročil tisti poročnik, ki sem ga bil prosil, naj pusti nas Slovence skupaj. Spozna me. Vpraša me v slabi hrvaščini: »Kaj ti tukaj? Kje so oni?« Odgovorim mu: »Padli so od sovražnih granat.« »Kako da ti nisi padel?« »Srečen sem bil, da me ni zadelo.« »Na, crkni tu, ti slovenski džaur, da se ne boš skrival tukaj!« V njegovi roki se je zasvetil samokres. Kot blisk mi šine misel: »Brani se, ako ti je kaj za življenje.« Udaril sem ga po roki z bajonetom, ki je bil nasajen na puški, ter mu izbil samokres iz rok. V naslednjem hipu poteg-

ne Madžar izza pasa bodalo in me naskoči. Poženem se v beg, Madžar pa za meno. Med begom obrnem puško in trenutek nato je že kopito moje puške padlo po Madžarovi glavi, ki je z vso težo svojega telesa telebnil na tla... Rešen sem bil. Na kakšne posledice nisem mislil. Saj sem bil od celodnevne bobnečega ognja živčno popolnoma uničen in za vse ravnodušen.

Poiščem vhod v kaverno. Ko vstopim, se nihče ne zanima zame. Nihče ne ve, da sem ostanek razbite in pobite patrolje. Skušam povedati, kaj se je zgodilo. Najprej v slovenščini, potem v hrvaščini, končno v nemščini. Na vse mi odgovarjajo: »Nem tudum.« Storil sem svojo dolžnost, več ne morem. Ostal sem v kaverni, ki je bila silno tesna. Moral sem stati, ker ni bilo prostora, da bi se vlegel ali vsaj sedel. Drugi so se menjavali. Nekaj časa so sedeli eni, nekaj časa drugi. Pa ti so bili Madžari, ki so se razumeli. Jaz sem bil pa pri njih le slovenski džaur, ki mora stati in čeprav bi moral stoje umreti. Naslonil sem se na puško ter od silne izčrpanosti stoje zaspal. Spal sem, kakor da sem mrtev. Koliko časa je to trajalo, ne vem. Gotovo več ur... Krepki sunek v rebra me prebudi. Krik: »Alarm« mi prežene dremoto. Na levem vhodu v kaverno je padla granata. Izrinili smo se na desno. Nekje v temi se glasi rezko povelje: »Alarm! Stellung besetzen!« Kot blazni drvim drug za drugim... Kam?... V pekel! — — — Svita se na obzorju. Hitimo in brzimo ob jutranji zori... kakor kosci smrti... Kakor žrtve divjim bogovom... Naše postojanke so sesute. Sovražna artiljerija je svoje delo odlično dovršila... Iščemo skrivališča... Na svojih mestih smo že... Jutranji mrak izginja... Vse

tiho... Čakamo povelja... Srca nam burno utripajo... Na sovražni strani zamrgoli. Prvi sovražni rovi se pojavljajo. Sedaj se dvigajo tu, sedaj tam in naskakujejo proti nam. Goste so njihove vrste. Sedaj skočijo in se zopet plazijo, kakor kače. Vedno več jih je in vsak trenutek so nam bližje... Preko naših postojank brzi povelje: »Feuer, Feuer, Feuer! Weiter geben!« Puške zapresketajo, kakor bi gorelo brinovo grmovje, strojnice regljajo, v sovražnih vrstah pa kosi smrt svojo obilno žetev. Vpitje ranjencev strahotno reže v moje srce... Zdi se, da je napad končan... Toda pojavlja se nova bojna črta, še gostejša od prejšnje. Skrivaj se za lastnimi mrličji, kakor da se ne upa proti nam in naskakuje naprej. Za to rojno črto se dviga tretja in tam nekje sovražnik kar raste iz zemlje. Puške pokajo in strojnice kosijo. Tudi na naši strani se vrste občutno redčijo. Do najbližjega tovariša imam 10 korakov. Vmes je pa že eden mrtev in dva ranjena. Puška mi odpoveduje. Zaklop je preveč razgret. Le s težavo še sprožim kakšen strel. Zaradi tega je streljanje na naši strani redkejše. Zagrabim puško mrtvega tovariša in streljam kakor blazen... Ne pomaga nič, sovražnik se pripravlja na naskok. Trenutek mučeniške smrti se bliža. Iz srca se mi izvije obupen vzdih: »Bog, bodi mi milostljiv!« Kot blisk se mi pojavi pred očmi moj dom in v njem moj sivolasi oče (mater sem zgubil že v svojem detinstvu), ki se mi smili, če bo zvedel, kakšna smrt je doletela njegovega najmlajšega otroka... Toda v tem trenutku že naskoči sovražnik v gosto strnjjenih vrstah naše postojanke k boju na nož. Ko naskakuje proti nam, sežemo mi kot po poslednjem obrambnem sredstvu, po ročnih granatah, ki smo jih

metali kakor divji. Strašno delo so izvršile ročne granate. Sovražnik se je moral umakniti, napad je bil odbit. Pred nami je obležalo na stotine in stotine mrličev in ranjencev, ki jim nihče ni mogel nič pomagati in so brez pomoči izkrevaveli in umirali.

Ko je bil italijanski napad odbit, je zopet začela sovražna artiljerija svoje strašno delo po naših postojankah. Bobneči ogenj je mogoče trajal pol ure. Takoj za njim pa napad pehote, še silnejši od prejšnjega, v katerem nam je pa že primanjlo municije in ročnih granat. V poslednjem trenutku, ko so nas Italijani že naskočili, nam je prihitel na pomoč bataljon Bosancev, pred katerimi so jo polentarji jadno popihali. In zopet je začela italijanska artiljerija, ki je udrihala celo uro po naših postojankah. Izgube na italijanski strani so bile strašne, zato jim je bilo treba več časa, da so spravili svoje rezerve skupaj za nov napad. Skozi oblake se je videlo, da se solnce nagiblje čez poldan, ko so Italijani z vso silo navalili na nas, z naskokom: boj na nož! Za nami je bilo povelje: »držati za vsako ceno!« Pred nami pa več kot petkratna premoč. Krepko smo se uprli v bran. Bajoneti so vršili svoje strašno delo. Bosanci so pa vršili dvojno. Na eno stran so nabadali, na drugo stran so tolkli s kopiti. Nekateri so imeli kar po dve puški, v vsaki roki eno in so kar na dve strani udrihali s puškami, ki so jih vzeli prej mrtvim. Kot plaz nas hoče podsuti silna množica sovražnikov, kot klin se zarivamo v nje. Padajo na levo in desno... Zmešnjava, krik, oglušujoče vpitje, vzdihji ranjencev... Kri naših se meša s krvjo sovražnika.

(Dalje.)

napake, poznamo jih, pa jih popravimo. To nas ne sme prav nič begati. Mi moramo imeti pogum napake priznavati in popravljati. Nekateri so bili radi teh ne-rodnosti nekako poparjeni in malodušni, drugi hudi in razkačeni. Tudi mene je n. pr. globoko zadelo, ko sem poslušal odhajajoče tovariše, ki so nekako grenko komentirali nekatere nelepe dogodke in pojave. Bolelo me je, da odhajajo tovariši mesto polni novega ognja in navdušenja, nekako potrti in malodušni. Veliko jih z volitvami ni bilo zadovoljnih. Ampak z volitvami je pač vedno tako, da dobi končno ena lista več glasov kot druga, kajti več list ne more hkrati zmagati. In ker ni prodrila druga ali tretja lista z menoj kot predsednikom, so mislili nekateri, da sem zato užaljen, da mi je hudo in kaj vem še kaj. Jaz si nisem želel biti ne predsednik, ne podpredsednik, ker sem že poprej v Osrednjem izvršnem odboru izjavljaj, da sem s svojim dosedanjim položajem kot član O. I. O. popolnoma zadovoljen. Kot tak sem doslej (vsaj upam), v polni meri vršil svoje dolžnosti do pokreta, pa jih nameravam tudi v bodoče, četudi kot preprost član. Saj za vršitev dolžnosti in za delo niso merodajne epolette in lampasi marveč ljubezen do stvari, volja in sposobnost. Na zboru delegatov se to vprašanje ni obravnavalo po teh stvarnih vidikih, ampak so prišli k temu še drugi momenti, pa sva se znašla s tov. Kustrom, seveda brez najinega sodelovanja in celo proti moji volji, kot kandidata in nekakšna konkurenta. Zato so bile volitve za naju najbolj neprijetne in sva oba zadovoljna, da sva za nami.

In ker so volitve že za nami in so za nami tudi neprijetni spomini nanje, se ozrimo rajše naprej, kjer je pred nami še toliko težkega dela, vse ogromne naloge »Boja«, kjer je pred nami, morda ne več tako daleč, tudi končna zmaga »Boja«. Zato ne glejmo nazaj kakor Lotova žena, da se ne spremenimo v solnat steber, glejmo naprej, pojdimo na delo, zbirajmo in združujmo, krepimo in pomnožimo svoje sile za odločilni boj! Za bodoče pa glejmo, da se bomo držali vedno in dosledno svojih smernic in načel, pustimo osebe ob strani, glejmo le na stvar in delajmo složno, odločno in požrtvovalno. Sloga jači, nesloga tlači!

Ne napadajte!

(Iz Borovnice.)

Znani dopisnik »Domoljuba« v št. 50 je ostro napadel občni zbor »Boja«, ki se je vršil 8. t. m. Dopisniku niso bili govori po volji. Ne vemo, kaj je gospod dopisnik še želel slišati. Dopisnik pravi, da so v dolgih govorih razlagali o vseh mogočih stvareh, kar da je delegatov itak znano. Je že nekaj res, gospod dopisnik, toda dobra in pametna beseda se naj zopet in zopet povdarja; saj nam je tudi evangelij dobro znan, vendar pa se že tisočletja oznanja. Dopisnik pravi, da bi rad slišal, kaj je »Boj« storil preteklo leto za omiljenje gospodarske krize in blaginjo svojih članov. Mi vsi vemo, da je »Boj« preteklo leto veliko storil in sicer: razvil se je iz nič v mogočno armado kljub velikanskim oviram!

Kaj pa zopet ni prav gospodu dopisniku, če je izvoljen deloma stari odbor? Kaj pa je ta hudega storil, da ne bi smel biti izvoljen? Ali ni vršil svoje velike dolžnosti nadvse požrtvovalno? Kdo pa si je upal dvigniti glas in se zavzeti za pravico, grajati krivico in osramotiti denuncijante? Ali se nismo začudenno spraševali, ko smo jih prvič slišali: kdo pa so ti, ki se upajo tako hrabro potegniti za pravico?

Dopisniku bodi povedano, da se je pisec teh vrstic nahajal na občnem zboru in ne ve za nikak pritisk, koga naj bi bil volil. Gospod dopisnik bi rad starega strankarskega konjička jahal, zato pa je prišel pogledati na občni zbor.

»Domoljuba« bodi povedano, da naj nikar ne hujska podeželskega ljudstva, sicer mu zna to škodovati. Nas je mnogo bojevnikov, ki imamo omenjeni list naročen že več let, ampak če bo napadal naš pokret — potem naj se pripravi na slovo.

Dopisnik pravi, da je bil jasen dokaz, da tudi osebam v »Boju« ni za stvarno in objektivno delo, ampak samo za premoč in nadvlado. Mi soglašamo z dotičnim bojevnikom, ki se je na omenjenem občnem zboru dvignil iz srede sedečih ter rekel: Ne gre tukaj za osebo, kdo naj bo predsednik. Mi zaupamo vsakomur iz naših vrst, če je le sposoben za to. Če bi se pa opazilo, da ne vodi prav, se ga pa vrže iz naših vrst! Vidite to-

Neobjavljen odgovor

Delegacija »Boja« iz Rajhenburga nam je poslala spodnji članek s prošnjo, da ga objavimo, ces da ga je odklonil neki drugi list. Kade voje ustrezamo tej prošnji, da se bo slišala tudi druga piat zvana, kakor pravijo naši vrli tovariši iz Rajhenburga.

Pod tem naslovom je neki list z dne 11. decembra t. l. objavil poročilo o občnem zboru »Boja«, katero lahko v nemotmiranem čitatelju napravi popolnoma drugačne vtise, kakor so jih imeli udeleženci, od slovenskega ljudstva pooblašeni delegati. Informator dotičnega lista pravi, da so zborovanje nekateri z napetostjo pričakovali. Tisti menda najbolj, ki so pričakovali izvolitve, pa jim sreča ni bila mila. V nadaljnjih vrsticah je poročilo skrajno tendenciozno, češ: nismo čuli, kaj je »Boj« storil za omiljenje gospodarske krize in za blaginjo svojih članov? Kako pa to, da se niso tisti delegati bolj zanimali za ta, tako pereča vprašanja, mogoče bi bili potem izvoljeni. Dalje: Zanimivo je, da se predstavniki list niso sporazumeli za enotno listo. Zakaj pa niso dajali tisti »tovariši« nikakšnih pojasnil, zakaj se hočejo znebiti »znanih ljubljanskih generalov«? — Zelo trhle so trditve informatorja, ko se sklicuje na slovensko ljudstvo. Kajti res je, da je slovensko ljudstvo »znanim generalom« hvaležno, da so takrat, ko je bila tema najbolj črna, — zakaj, to najbolj ve podeželsko ljudstvo, prižgali luč, ki je kazala pot do prave državljanske samozvesti. In to slovensko ljudstvo ni imelo vzroka, izreči tem znanim »generalom« svoje nezaupnice, ker niso ti nič manj dali, kakor so obljubljali. Treba je vendar zavedati, da ta organizacija ni nikakšen ožji krožek, pač pa tabor vseh pošteno mislečih ljudi, vseh naziranj, ki ne diktira zakonov, ne kuje denarja, pač pa hoče biti glasna vest vsem tistim, ki so krivi današnjih razmer, ter hoče biti dobrohoten svetovalec vsem, ki hočejo svojemu ljudstvu dobro.

Laž je, da je bil na delegate kakšen pritisk. Pritisk je bil le od nekaterih prenapetih, ki jih do sedaj še nismo opazili v bojevniških vrstah, ki so prišli z Bog ve kakšnimi nameni, da se polastijo vodstva organizacije. Resnica je pa ta, da so na listi, predlagani od izvršnega odbora, izvoljeni vsi tisti slovenskemu ljudstvu znani bojevniki, ki jih

že poznamo, — nekateri so bili tudi na opozicijskih listah. Užaljenost tistih, ki bi se imeli pred izvolitvijo predstaviti, je neumestna. Dolžnost zastopnikov slovenskega ljudstva je pač bila, da si take, ki se ponujajo za vodilne funkcionarje, поближе ogledajo in vsaj osebno spoznajo. Svetujemo vsem tistim, ki se želijo potegovati za zupanje slovenskega ljudstva, da se že tekom leta pojavijo na javni pozornici, da jih premostrimo in ocenimo. Tistim pa, ki jim gre samo za šarže, naj dajo slovo našim vrstam, ker so časi preresni za take komedije. Tisti, ki jih absolutna večina delegatov ne pozna, naj se ne drznejo govoriti v imenu slovenskega ljudstva. — Pripomba: Ne rušite tega, kar je danes nada slovenskega ljudstva. Pika! Delegacija »Boja«, Rajhenburg. Rajhenburg, dne 12. decembra 1934.

Pogovor med člani

RAJHENBURG. Prejšnji teden smo v nekaterih časopisih čitali poročilo o občnem zboru »Boja«. To poročilo je gotovo moral napisati kakšen »delegat« Judežvega kova, ki je gotovo »velik prijatelj« ljudskega pokreta. Ne moremo drugače misliti, kakor da je tisto poročilo izšlo brez vednosti vodilnih činiteljev pri uredništvu dotičnega lista, ker smo te vodilne osebe vedno smatrali za resne ljudi ter nismo mislili, da bi se ti postavili v pozo dobrohotnega očeta ter nekako svarili pred tem, kar je danes edina nada slovenskega ljudstva, ki pošteno misli in je kos krotiti svojo nekdanjo »žilico«. Če bi bilo to poročilo izostalo, ne bi bilo treba poslušati na cestah takih-le razgovorov:

A: »Si bral v časopisu o »Boju«?

B: »O, ja, sem bral, zato bom pa ta časopis odpovedal, čeprav ga imam že 22 let v hiši.

C: »Norec si. Mar misliš, da boš s tem kaj napravil? Prav nič! Lahko ga odpoveš ti, pa še sto drugih, pa še tisoč drugih in še več. Kolikor bodo izgubili na naročnini, jim bodo pa dale velike firme a la Bata, Tivar itd. na inersatih zaslužiti, ker so jim ustregli s tem poročilom. Bilanca bo pa ravna. O, veš, tudi pri časopisih so tiči, pa vedo, da je »boljše« s tistimi držati, ki imajo tolste žepa, kakor s tistimi, ki imajo suhe.«

Kmečka razsodišča

Pri nas skoro ni kraja, ki bi se ne »ponašal« z ljudmi, ki imajo svoje posebno veselje v tem, da zanašajo med sovaščane zdražbe, tožbe in prepir. Saj je znano, da takšni pravdaški junaki letajo že za slehernim smešno malenkost na sodišče ter tako tožarijo ne le hišo in grunt, marveč poslednje hlače in srajco, ki jo imajo na sebi. Po naših krajih pa je tudi mnogo pametnih in razsodnih kmetov, ki nacenkrat po kakem nesrečnem naključju zaidejo v pravdo, letajo dolga leta od odvetnika do odvetnika od sodišča do sodišča ter zapravljajo svoj denar na debelo, medtem ko sami nimajo ničesar drugega od tega, kot dolge nosove in prazen želodec. In čemu vse to? V večini slučajev le radi malenkostnega spora ali nepremišljene, robate besede, ki ji med vin-skimi bratci zletela čez mizo, kar ni vse skupaj niti stotinko tega vredno, kolikor znaša takšna nastala pravda. Reči smem, da so vsote denarja, ki se na tak način »iztihotapijo« iz naših občin, naravnost ogromne. V kaki meri pa se s tem ruši mir in sloga med družinami, sosedmi in vaščani v zvezi z raznimi skrbmi, žalostjo, nesrečami, boleznimi itd., ve pa le On, ki caruje nad nami.

Da bi se temu strašnemu zlu vsaj nekoliko odpomoglo, bi bilo tudi pri nas neobhodno potrebno, da bi se za reševanje manjših sporov uvedla t. zv. »kmečka razsodišča«.

V Švici na primer obstojajo takšna prostovoljna kmečka razsodišča v številnih občinah že dolgo let ter ustvarjajo za narod

variši, to je pravi bojevniki, taki moramo biti vsi.

Dopisnik pristavlja, da bo treba še podrobneje spregovoriti, da ne bo nasledalo ljudstvo lepim besedam in obljubam. Ali misli gospod dopisnik, da so bojevniki vrabci, ki se bojijo slamnatega moža v koruzi?

Videli smo pač, da je v naših vrstah nekaj napetosti, ki bi se radi po starih strankarskih metodah ravnali. Tovariši! Preglejmo v vseh naših skupinah, če nimamo morda v naši sredi kakšnega, ki bi rad staro strankarstvo uganjal. Ako je med nami, ven z njim!

Kmečki bojevniki.

Občni zbori in sestanki

Radi splošne zaprisege vojnih obvezancev so bili vsi za nedeljo 16. decembra napovedani občni zbori in sestanki odpovedani.

Na novo napovedani pa so:

V soboto 22. t. m. ob 20. članski sestanek na Viču v gostilni pri »Katerici« (Cesta 8, Rožna dolina).

V nedeljo 23. t. m.:

ust. občni zbor na Bledu ob pol 3. pop. v Sokolskem domu;

ust. občni zbor na Vačah ob 7. uri v cerkveni dvorani;

letni občni zbor v Zagorju ob pol 10. uri v »Kino« dvorani.

volita tretjega, ki ga smatrata za docela nepristranskega in ki je tudi vsega zaupanja vreden. Vidita, ti-le trije možakarji potem tvorijo vajino častno razsodišče.«

Rečeno — storjeno! Janez in Matevž sta si izbrala svoja dva zaupnika. Ta dva zaupnika sta si izbrala tretjega, ki bo veljal njima za starešino. Čez teden dni se zbereta sporni stranki, oba zaupnika in starešina pri županu v občinski pisarni. Pa napravijo lepo zapisnik, po katerem se sporni stranki pod častno besedo obvezeta, da se bosta popolnoma podvrgli pravdoreku častnega razsodišča ter da bosta radi te zadeve v nadalje opuščali vse morebitne korake pred uradnim sodiščem. Ta zapisnik podpisata sporni stranki kot pogodbenici, ostali trije častni sodniki pa kot priče. Nato prično z zasliševanjem spornih strank, kjer se sporno dejansko stanje kar najnatančneje preišče ter se v slučaju potrebe podvzame tudi še ogled na licu mesta. Naposled se umaknejo častni sodniki k svojemu posvetu, kjer se enkrat pretehtajo to sporno zadevo po svojem zdravem kmečkem razumu, nakar se odločijo za končno razsodbo po svoji najboljši vesti in poštenem srcu, na pr. tako-le: »Matevž ima pravico do souporabe steze, ki vodi čez Janezov travnik, zato mora pa Matevž dati Janezu vsako leto koš sena kot odškodnino.« In s tem je pravde konec. — Janez sicer nekaj časa malce godrnja, naposled pa le seže Matevžu v roke. Pravdorek se nato še spodaj k zapisniku pripiše, nakar ga shranijo v arhiv. Sporni stranki sta z razsodbo zadovoljni in se je morata zato tudi držati. Na tak način se je pravda na en mah srečno končala in kar je glavno — stala ni niti pare! To je kratka, cenena in pravična pravda!

Ker je troje častnih sodnikov, pride taka sporna zadeva vselej do ugodnega zaključka, kajti pri vprašanju krivdoreka morata biti vedno dva glasova na eni strani. In zato se pa tudi le poredkoma zgodi, da takšna nasprotnika po odločitvi častnega razsodišča prelomita besedo, iščoč si pravice tudi še pri rednem sodišču, ker ju je (poleg ostalega) tudi sram pred prezirom in obsodbo domače javnosti. V Švici se je n. pr. v neki občini na ta enostaven in preprost način rešilo v par letih že mnogo takih manjših sporov z najboljšim uspehom. Koliko nepotrebnih pravnih stroškov se s tem lahko prihrani, vsaj predstavljajo za nekatere občine že cela premoženja. Toda še vse bolj važno je nekaj drugega. Mnogo gorja in besnega sovraštva se s tem odstrani, mnogo nesreč in tožba se s tem prepreči. V vaško življenje se zopet naselijo mir, skupnost, sloga, ljubezen ter splošen napredek. Pa niso veseli tega le občani, vaški župan in župnik, marveč tudi Bog, ki bolj ceni mirne ovčice, kot piskajoče »kozličce«.

Toda tovariši, čemu vse to pišem? Pač predvsem zato, ker se morebiti najde med vami še kak uvideven župan ali ugleden vaški očanec, ki bi se prostovoljno posvetil tej požrtvovalni in plemeniti nalogi. Menim, da mu že samo ta vzgled povsem zadošča, da mu je mogoče brez vsake tuje pomoči lotiti se tega »pravdarskega« dela. Prepričan sem, da ves njegov trud ne bo zaman, marveč, da si bo stekel velike zasluge pred Bogom in ljudmi. Zato pa, tovariši kmetje-bojevniki: mir med vami!

Lojze Smolej — Borovski.

IGRA ZA NASE ODRE.

Na razpolago je izvirna predpustna komedija v treh dejanjih. Igra je lahko uprizorljiva (vsa tri dejanja enaka scenerija, soba). Zelo smešna. Odri, ki reflektirajo na to delo, naj se prijavijo takoj, najpozneje do novega leta, da jim moremo pravočasno poslati. Izposojevalnina in pravica uprizoritve malenkostna. Pisec je odličen član bojevniškega pokreta. Prijave sprejema uredništvo »Preloma«.

Širite »Prelom«!

Gospodarstvo

Prodaja hmelja potom zadruga, oziroma centrale

Krajevna org. »Boj« Gotovlje je že delj časa razmotrivala, kako bi se odpo-moglo nezdavim razmeram pri prodaji hmelja. Tovariš Jošt Martin je izdelal tozadeven referat, oziroma osnutek, ka-terega v naslednjem prinašamo. Prosimo pa vse krajeve organizacije, oziroma to-variše, kjer se prideluje hmelj, da nam najkasneje v teku 1 meseca pošljejo svo-ja mnenja, oziroma predloge glede ure-ditve prodaje.

Naše mnenje je, da je skrajni čas, da odpravimo te nezdrave razmere v hmelj-ski trgovini in da se postavi ta na čisto nove zdrave temelje.

»Kakor je vsakemu hmeljarju dobro znano, je prodaja hmelja najtežja stvar. Hmelj kolikor toliko pravilno obdelati, obrati in posušiti zna večinoma vsak hme-ljar, toda pravočasno ga prodati, to za-dene malokateri, posebno še v sedanjih časih, ko se vršijo gospodarske vojne med posameznimi državami, razvredno-tenja raznih valut ter prodaja iz raznih držav po dumpinskih cenah, na podlagi izvoznih premij itd. To velja glede zunanjih trgov.

Na domačem trgu imamo malo trgov-cev, zato pa več tekačev, ki skušajo iz-vabiti z raznimi pretvezami hmelj izpod dnevne cene producentu ter tako zaslu-žiti težke tisočake z diferenciali pri ce-ni na račun ubogega hmeljarja. Mislim, da ima že skoraj vsak žalostno izkušnjo, da mu je bil hmelj izvabljen izpod dne-vne cene. Če pa med sezono cene padejo, se skoraj redno dogaja, da kupec odkla-nja prevzem hmelja, katerega je kupil tak mešetar.

Vsemu temu pa bi se dalo na mah od-pomoči z osnovanjem prodajne centrale pod banovinskim nadzorstvom.

Delo te prodajne centrale bi bilo sle-deče:

Centrala bi prevzela od vseh hmeljar-jev hmelj takoj, ko bi bil obran in go-den za basanje. Basanje izvrši strokov-njaško in da vreče — kolikor jih ni-majo producenti že sami — na razpolago centrale. To bi se vršilo postopoma po občinah in sicer tako, kakor hmelj do-zori, oziroma se obere. Kakor hitro je hmelj pobasan, ga pripelje ves dotični okoliš prodajni centrali, ki ga prevzame ter razvrsti po kvaliteti v 1., 2., 3. ali 4. razred.

Da bi se pa kvalifikacija v redu iz-vršila, bi se določila tri- ali petčlanska komisija, ki bi sestojala iz enega ali dveh članov dotične občine ter enega ali dveh članov strokovnjakov prodajne cen-trale in enega predsednika. Dva oziroma

trije člani bi bili stalni, ostali pa bi se za vsak okoliš, oz. občino menjali. Tako kvalificiran hmelj prevzame v shrambo in izključno prodajo centrale, v slučaju pomanjkanja prostorov pa bi ostal lahko hmelj pobasan in klasificiran, toda plom-biran tudi pri producentu nekaj časa, da bi se napravil prostor. Vsak hmeljar pa, ki odda hmelj prodajni centrali, dobi po-trdilo na toliko in toliko stotov hmelja 1., 2., 3. ali 4. vrste v svrhu prodaje. Isto-časno pa bi prejel na račun 10 do 20 % od približne vrednosti hmelja. Da bi pa bilo za prvi prevzem dovolj denarja na razpolago, bi morala seveda to akcijo financirati država.

Prodajna centrala bi potem samostoj-no in po najboljši uvidevnosti, torej brez vsakega posredovanja raznih tekačev prodajala hmelj direktno kupcem ter iz-plačala vsem producentom zneske soraz-merno po odprodanem hmelju, brez ozi-ra na to, ali je hmelj dotičnega produ-centa že prodan ali ne in to tako dolgo, dokler ni ves hmelj prodan. Najkasneje junija ali začetkom julija vsakega leta bi se napravil letni obračun ter bi se ob tem času, ako bi ne bilo mogoče že po-prej, določila povprečna cena za vsako vrsto posebej, istočasno pa bi se hmeljar-jem izplačal še ostanek.

Recimo, da je bilo nekaj hmelja pro-danega od 30 do 50 Din za 1 kg, od tega zneska bi bila povprečna cena recimo 40 Din za 1 kg. Na ta način bi nobeden ne dobil najvišje, pa tudi ne najnižje cene, pač pa vedno srednjo povprečno ceno. Vzemimo tudi slučaj, da bi ostalo ob zaključku leta nekaj hmelja neprodane-ga. Ta hmelj bi se enostavno črtal za dotično leto, vsak hmeljar pa bi dobil seveda vsled tega manjšo povprečno ce-no, ker bi se skušal neprodani hmelj samo tedaj vnovčiti; ako bi bile primerne cene, v nasprotnem slučaju pa bi se ko-misijončno uničil, ako bi ga ne bilo mo-goče prodati v dveh letih.

To bi bilo v glavnih obrisih delo te centrale. Nekaj sličnega imajo že sedaj v Angliji. Vse skupaj pa bi moralo biti seveda urejeno z zakonom ali z banovin-sko uredbo, ker prostovoljno ne bo ni-kdar mogoče organizirati kake prodajne zadruga ali kaj sličnega, ker naši hme-ljarji žalobog ne čutijo še toliko stanov-ske discipline in zavednosti, nasprotno so za takšna — četudi življenjsko važna vprašanja — popolnoma indiferentni!

In kakšne koristi bi imel hmeljar od prodajne centrale?

Prvič: bi mu ne bilo treba več skrbeti

za prodajo ter bi še vnaprej vedel, da do-bi za svoj pridelek dobro povprečno ceno.

Drugič: odpadle bi vse provizije, di-fERENCE v ceni in razni stroški pri nakupu potom tekačev, ker bi se hmelj prodal brez posredovanja direktno kupcu. Kup-cu bi se vsled tega zmanjšali režijski stroški za najmanj 5 Din pri kg. Ako vzamemo, da se pridelala pri nas samo 10.000 meterskih stotov hmelja, znese to 5.000.000 Din, kateri znesek bi prišel v prid hmeljarju. Posebno pa bi prišel ta ogromni znesek v pošteve v slabih letih, ko ima hmelj nizko ceno. Mislim, da bi se vsak hmeljar pošteno oddahnil, če bi pri nizki ceni prejel mesto Din 5.— Din 10. — za kilogram, do katerih bi mu pri-pomogel ravno ta način prodaje.

Tretjič: bi se ravno radi klasificira-nja hmelja gotovo zboljšala kvaliteta

našega hmelja, ker bi se vsak hmeljar trudil, da pridelala kolikor mogoče naj-več 1. vrste blaga, ker bi mu bila cena mnogo višja, kakor hmelju slabih vrst.

In kar je končno najvažnejše pri tem načinu prodaje, odpadlo bi za nas vse ta-ko škodljivo ponujanje hmelja, kakor ga vidimo danes, zlasti če nastane v kup-čiji mal zastoj, ker se ravno takrat hoče hmeljar iznebiti hmelja za vsako ceno in s tem neusmiljeno tlači in uničuje ce-no. Pri tem ne škoduje samo sebi, ampak vsem hmeljarjem!

Z novim načinom prodaje bi odpadli vsi škodljivi pojavi v naši hmeljski tr-govini.

Našel bi lahko še vse polno dobrih strani te prodaje, toda mislim, da si lah-ko vsak hmeljar že iz navedenih dejstev ustvari sodbo, da bi bila prodajna cen-trala le njemu v korist.

K predavanju senatorja g. dr. Ravniharja o § 160 zakona o izvenspornem postopku

Ker je § 160 zakona o izvenspornem postopku zelo občutno tangiral interese onih naših denarnih zavodov, v katere se je doslej lahko nalagal denar mladolet-nikov, je smatral »Prelom« za svojo dolž-nost, da v nekoliko člankih opozori našo javnost na škodljivost tega paragrafa za naše denarstvo, ki je v zadnjih letih itak že doživelo dovolj udarcev in ki bi je da-nes težko borbo za svoj obstoj.

Razumljivo je, da je omenjeni para-graf naletel v najširših naših krogih na odločen odpor, ter smo se vsi predvsem povpraševali, kako so mogli narodni pred-stavniki iz dravske banovine z eno edi-no častno izjemo (senator g. Ivan Hribar) glasovati za sedanje besedilo § 160 zaka-na o izvenspornem postopku.

Dne 14. t. m. je senator g. dr. Ravni-har predaval v društvu »Pravnik« o na-stanku tega paragrafa, ter je v svojem predavanju skušal predvsem dokazati, da z ozirom na določila zakona o Državni hipotekarni banki besedilo § 160 zakona o izvenspornem postopku ni moglo biti drugače formulirano, kakor se je to zgo-dilo v končni redakciji tega paragrafa.

Gospod senator je dalje izjavjal, da bo besedilo § 160 lahko izpremenjeno še-le tedaj, kadar bo izpremenjen zakon o Državni hipotekarni banki v tej točki, ki predvideva, da se ves denar mladoletnikov v višini nad Din 20.000.— mora nalagati v Državni hipotekarni banki.

Zanimiv je razvoj, v toku katerega se je spreminjalo besedilo § 160 na svoji poti od predlagatelja zakona do končne redakcije.

Dejstvo je namreč, da je prvotni predlog zakona o izvenspornem postopku predvideval nekoliko načinov nala-ganja denarja mladoletnikov, ki so si bili

med seboj enakopravni. Narodna skupščina je prvotno besedilo § 160 izpreme-nila tako, da ima denar mladoletnikov v načelu nalagati v Državno hipotekar-no banko, izjemoma pa se lahko nalaga v sirotinjske blagajne, mestne in banovin-ske hranilnice, če imajo pupilarno var-nost in to v onih mejah, ki jih določajo zakoni. Dalje, da se denar mladoletnikov lahko nalaga v hipotekna posojila. Razen tega je bila predvidena možnost nalaga-nja denarja mladoletnikov v nepremič-nine in končno v državne in takšne pa-pirje, za katere jamči država. Ker pa je na koncu določila o nalaganju denarja mladoletnikov v sirotinjskih blagajnah v mestnih in banovinskih hranilnicah bilo dodano besedilo »v kolikor to zakon do-pušča«, so v senatu smatrali, da je tukaj mišljen zakon o Državni hipotekarni banki, ter so si rekli: Ker zakon o Dr-žavni hipotek. banki predvideva, da se denar mladoletnikov sme nalagati samo v tej banki in ker je v predlogu zakona, ki ga je Narodna skupščina poslala sena-tu, vsebovano v zvezi z možnostjo nala-ganja tega denarja v sirotinjskih blagaj-nah mestnih in banovinskih hranilnicah besedilo »v kolikor to zakon dopušča«, nima smisla dati v končno besedilo § 160 določilo, ki nima nobene vrednosti z ozi-rom na zakon o Državni hipotekarni banki.

In tako je prišlo do končne redakcije.

Iz diskusije, ki je sledila izvajanjem gospoda senatorja, predvsem pa iz izjav g. dr. Vrančiča, predsednika višjega de-želnega sodišča, pa je sledilo, da oni prav-niki, ki so izdelali načrt zakona, pod be-sedilom »v kolikor to zakon dopušča«, ni-so mislili zakona o Državni hipotekarni banki, temveč v splošnem na tozadevno

Fabjančič Avgust, Rajhenburg:

Dar novorojenemu Jezuščku

V največji bedi, pomanjkanju in rev-ščini si prišel na svet. Borne lesene jas-lice so bile Tvoja zibelka, tam v hlevu betlehemske. Že ob rojstvu so Ti stregli po življenju. Toda nedoumljiva božja previdnost in usmiljenje sta hotela, da si se rodil, živel, učil resnico, jo dokazal in zanjo umrl in da vse čase in veke živiš med nami kot Zveličar in Bog, kot najviš-ji učenik resnice in zapovedovalec. Lju-bezni do bližnjega.

O dete božje, ali ni bil mraz človeške hudobije, nevoščljivosti in sebičnosti vse hlevu in ostrejši kakor pa mraz v bornem hlevu v lesenih jaslilih? A Ti, dete nebe-ško, rodilo si se, da nas ogreješ v milosti, da nam prižgeš luč ljubezni, resnice in pravice. Rodilo si se, da nam pokažeš pot, po kateri naj hodimo, da bo sladak naš križ in naše breme lahko. Zato si kot uče-nik zapovedal: »Ljubite se med seboj« in »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!« O dete nebeško, mi vemo, da je zato tako hudo v tej solzni dolini, ker se ne izpolnjuje Tvoja zapoved. Odpusti, ker smo v svoji človeški slabosti in za-slepljenosti zabredli na stranpota. Sedaj se vračamo k Tebi, da pomoremo resnici in pravici do zmage. Resnice smo žejni, po pravici hrepenimo.

O Ti neskončni! Pokazal si sadove na-še upornosti Tvoji najvišji zapovedi. K Tvojim jaslicam prihajamo, od katerih žari mir, ljubezen, pogum, pravica... S temi krepostmi oboroženi hočemo hiteti

na pomoč tistim, ki tonejo v morju obu-pa, malodušnosti in strahu. O dete božje, daj nam dovolj moči, da bomo zmagali prokletstvo laži, častihlepja, hinavščine, krivice, gorja in vse druge hude pojave, na katerih boleha in trpi današnja člo-veška družba. Pošlji nam ljubezni, miru in pravice, po kateri hrepeni vse trpeče človeštvo.

O dete božje, mi ti ne moremo prin-esti bogatih darov, kakor modri iz jutrove dežele, ker revni smo in ubogi. Le skrom-ni dar Ti poklanjamo v jaslice, — naš neomajni sklep in trdno voljo, da bomo delali in se borili za izpolnjevanje Tvo-je najvišje zapovedi: »Ljubi svojega bliž-njega kakor samega sebe!« Le v tej za-povedi so obseženi vsi naši ideali in tri največje dobrine za vse človeštvo: Ljube-zen, mir, pravica. Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre in prave volje.

Lojze B. Smolej:

Moj božič na fronti leta 1917

Tako daleč za menoj so že leta vojnih strahot in gorja, ki sem jih preživel kot mi-lijon drugih, v večnem strahu in trepetu v strelskih jarkih na raznih frontah...

Cas, ki izbriše iz spomina tudi najsilnejša doživetja, je tudi moje grozotne slike zavil v prosojno tančico, pod katero vse to že sko-ro spi.

Vsako leto pa se enkrat zgodi, da se ta koprena zgane in mi prižge v duši spomin na oni sveti večer, ki je bil v mojem živ-ljenju najstrašnejši. Tedaj se ozrem v duhu

daleč nazaj, na krvave bojne poljane, na rove smrti, kjer počivajo v tuji zemlji, razmesar-jeni in razsekani, moji nekdanji prijatelji, sotrpini in mučeniki...

Po naši dvanajsti ofenzivi smo se ustavili ob vnožju Monte Grape, nakar smo bili od-poslani 5. decembra na Monte Cimone. Tam smo se zarili v zamrle kamenite rove, tik pred tremi sovražnimi utrdbami, ki so ležale pred nami kakih 200 m. Iz njih je bruhal peklenški ogenj kakih tristo laških topov po naših rovih. Četa, ki sem ji poveljeval, je štela komaj še 150 mož, da se boljše izrazim, okostnjakov, tako da sta prišla dva sovražna topa na vsakega našega bojnika.

Vsakdo si lahko predstavlja, kakšen bojni ples je moral biti, ko so od jutra do večera sipali Lahi ogenj in jeklo na nas. Marsikdo izmed mojih fantov je zajčal, zakrilil, in izdihnil...

Pred svetim večerom, okrog tretje ure po-poldne je nasprotnik naenkrat prenehal z obstreljevanjem. Zdelo se je skoro tako, ka-kor da tudi oni ne nameravajo oskruniti s prelivanjem krvi praznika ljubezni in miru. Toda, kakor smo kasneje uvideli, smo se kru-to motili, kajti Lahi so se pripravljali še na hušjo krvavo borbo.

Docela duševno in telesno izčrpan sem če-pel v svojem ozkem, smrdljivem blogu. Po-leg mene ordonanc in telefonist s slušalkami na ušesih, da čuje in vjame ukaze in poro-čila, ki jih v tistih kritičnih časih na fronti ni primanjkovalo. Kajti vzdrževati smo mo-rali stalno zvezo s komandantom bataljona ter z desnim in levim krilom sosednih čet.

Vsi smo molčali kot v grobu. V očeh nas vseh je bila zapisana globoka žalost in groza. Pričakovali smo strašne smrti. Že tretji bo-

žič smo premraženi, lačni in žejni gnili v teh pasjih, ušvih blagih. Vojne furije pa ni hotelo biti konca. Naše misli so tedaj vasa-vale tam daleč za fronto doma pod rodnim krovom, kjer so se naši svojci pripravljali k polnočnici...

Zakrutil nam je želodec, ki je že tretji dan pogrešal hrane. Pritisnil je pa tudi še mraz, da so nam šklepetali zobje. Izza za-sneženih tirolskih gora je lezel mesec, ki je posrebril veličastne vršace...

Toda — tedaj se je ponovno oglašil top-niški ogenj s sovražne strani, ki nas je zdrar-mil iz lepih svetonočnih misli ter nam s svo-jim treskom in bobnenjem utrdil žalostno za-vest, da nismo pri svojcih doma, nego na fronti. Bilo je to krog devete ure zvečer. Gra-nate težkih kalibrov so butale neusmiljeno po nas in sejale že itak v razredčene vrste gro-zotno smrt.

Zabrnal je telefon. Klical me je stotnik. Njegovo prvo vprašanje je bilo: »Kaj je z vašo četo... Umaknite se nazaj v predzad-nje rove, ki leže kakih 50 korakov za vami. Tam boste lažje kljubovali sovražnim napa-dom. Toda izvršite vse to oprezo in naglo, da vas nasprotnik ne opazi. Ali koto morate obdržati za vsako ceno pred Lahom, ker dru-gače je zapisan smrti ves bataljon!«

Odgovoril sem mu kratko in trpko: »Ra-zumem, obdržali bomo, toda ne vem, koliko časa. Naša četa se krči, med tem ko nasprotnik po nas čedalje bolj neusmiljeno seka. Pošljite mi po možnosti vsaj še nekaj rezerve, ako je sploh še kaj imate.« Toda odgovor je bil kratek in skoraj proseč: »Ne morem, vzdržite! Na vašo četo polagam vse upe, ker drugače vpade nasprotnik bataljonu v hrbet. Italijani so ravnokar začeli napadati tudi že

zakonodajo, torej tudi na zakon o samoupravnih hranilnicah, ki bi določal nalaganje pupilnega denarja vanje. Izgleda torej, da so gospodje v senatu le prehitro sprejeli razlago, da je pod »v kolikor zakon to dopušča«, mišljen zakon o DHB, razen tega pa so morali vendar pomisliti na to, da tudi zakon o DHB predvideva nalaganje denarja mladoletnikov v višini izpod Din 20.000.— v druge denarne zavode, katerim je priznana pupilarna varnost.

Pa tudi sicer so juristi, ki so sodelovali v diskusiji, izjavili, da je končno besedilo § 160 daleko pretesno, kajti saj lahko obstojajo za nalaganje denarja mladoletnikov mnogo rentabilnejše možnosti, ki so poleg tega ravno tako varne, ki pa danes niso mogoče ravno radi tega besedila, kar je v škodo le mladoletnikom.

Tudi se je v toku diskusije naglasilo, da pogoji, pod katerimi se denar mladoletnikov nalaga v DHB, nikakor niso ravno sijajni, kajti obrestovanje se prične šele tri mesece po dnevu naložitve ter preneha mesec dni pred dvigom, razen tega pa se ob dvigu zaračuna še 1/2 % izplačilne provizije. Poudarjalo se je tudi to, da je za naše mladoletnike vendar mnogo krajša pot preko tukajšnjih denarnih zavodov.

Iz diskusije je dalje sledilo, da so si skoro vsi prisotni poslušalci, med katerimi smo našli najuglednejše predstavnike našega pravniskega stanu, na jasnem tudi o škodi, ki jo bo naše narodno

gospodarstvo v dravski banovini imelo vsled tega paragrafa. Pa naj si bo skupna vsota pupilnega denarja, ki je danes naložen v slovenskih zavodih, samo Din 75.000.000.—, mora tudi gospod senator dr. Ravnihar priznati, da je Din 75.000.000.— gotovine v današnjih časih zelo mnogo in da noben gospodarstvenik danes ne vidi možnosti prenosa tako velike vsote v DHB.

Ker so vsi oni, ki so sodelovali v diskusiji, obsojali besedilo § 160 in pokazali, kako škodljivo bo ta paragraf vplival ne le na interese mladoletnikov, ampak tudi na naše narodno gospodarstvo, je smatral gospod senator za potrebno, da svoje stališče približa stališču poslušalcev, ter je na koncu izjavil, da je § 160 zakona o izvenspornem postopku samo nekakšen provizorij, ki bo trajal tako dolgo, dokler ne bodo izpremenjena tozadevna določila zakona o DHB.

Sedaj si pa dovoljujemo vprašati gospoda senatorja dr. Ravniharja, kdaj lahko pričakujemo to spremembo zakona o DHB? Prav bi bilo, da se strahovita napaka, ki je bila storjena, kaj kmalu popravi.

Iz vsega pa sledi, da je bilo stališče, ki smo ga mi zavzeli z ozirom na § 160, pravilno, in »Prelom« smatra za svojo dolžnost, da še v naprej nadaljuje borbo za odstranitev krivic, ki so se zgodile našim denarnim zavodom in ki so hudo škodovalle našemu narodnemu gospodarstvu.

Gibanje »Boja«

MALA NEDELJA. Dne 2. decembra t. l. ob 8. uri se je vršil v gostilni Mihelič Vinca ustanovni občni zbor naše organizacije, ki sta se ga udeležila tudi odposlanec izvršnega odbora tov. **Francjo Škrbec** in kot zastopnik ljutomerske organizacije njen predsednik tov. **dr. Adolf Salberger**. Zbor je otvoril in vodil tov. **Suhač Franc**, ki je uvodoma pozdravil tov. navzoče, posebno pa še oba odposlanca. Po kratkem nagovoru se je oglasil k besedi tov. **dr. Salberger**, ki je sporočil pozdrave ljutomerskih tovarišev ter se v preciznem in globoko občutenem govoru spominjal blagopok viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja, katerega spomin so navzoči počastili s trikratnim »Slava«, ter pozval tovariše, naj svojo ljubezen in veliko spoštovanje v enaki meri poklonijo tudi njegovemu sinu kralju Petru II. (Navdušeni klici: »Živijo«!). — Nato je dobil besedo tov. **Škrbec Francjo**, ki je v temperamentnem govoru obrazložil zgodovino in delovanje našega pokreta ter jedrnat opisal težave in nepravilnosti, ki jih je treba odstraniti. Govor tov. Škrbca je izzval veliko navdušenje. Nato so se vršile volitve. Izvoljeni so bili: predsednik **Spindler Lovro**, pose-

stnik v Moravcih, podpredsednik **Kolbl Franc**, posestnik v Drakovcih, tajnik **Suhač Franc**, posestnik v Kuršincih, blagajnik **Vrbnjak Franc**, posestnik v Kuršincih, gospodar **Zmazek Franc**, posestnik v Godemarcu, arhivar **Poštrak Jožef**, posestnik v Moravcih ter odborniki **Šumen Jožef**, posestnik v Bučkovcih, **Ozmeč Ignac**, trgovec v Precetincih in **Voršič Martin**, posestnik v Moravcih. Namestniki: **Belšak Alojz**, posestnik v Moravcih, **Hanžel Janez**, posestnik v Drakovcih in **Ganža Franc**, posestnik v Radoslavcih. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: **Sobočan Ivan**, posestnik v Bučkovcih, **Rakuša Franc**, posestnik v Sitarovcih, **Sodec Ferdo**, posestnik v Precetincih in **Kšela Alojz**, posestnik v Radoslavcih. Vsi so bili izvoljeni soglasno. Članarina je bila določena na Din 6.— letno.

ČATEŽ: Na ustanovnem občnem zboru skupine bojnikov Čatež je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik **Anton Kovačič**, pos., Krška vas; I. podpredsednik **Matija Kožar**, pos., Vel. Malence; II. podpredsednik **Baškovič Franc**, pos., Mrzla vas; tajnik **Ivan Srpič**, pos., Vel. Malence; blagajnik **Žokal Ivan**, pos., Krška vas; arhivar in gospodar

Komočar **Ivan**, tes. pom. Odborniki: **Žokal Leopold**, pos., **Lopatič Franc**, kovač, **Lepšina Anton**, krojač, **Zagore Alojzij**, mlinar, vsi iz Krške vasi; **Lorbar Martin**, tes. mojster, **Mrzla vas**; **Sudec Ivan**, pos., **Sobenja vas**; **Baškovič Jože**, pos., **Zejno**; **Tomše Anton**, pos. sin, **Zevnik Franc**, pos. sin, oba iz Čateža; **Grame Ivan**, pos., **Vel. Malence**, **Tomše Jože**, pos., **Globočice**, **Šoško Ivan**, tes. pom., **Cerina**.

DOB PRI DOMZALAH. V nedeljo dne 2. decembra so imeli bojavniki v Dobu svoj ustanovni občni zbor. Točno ob 3. uri popoldne je predsednik pripravljalega odbora tov. **Sušnik Anton** s pozdravom na prisotne in na delegate Osrednjega izvršnega odbora tov. polkovnika **Andrejko** in tov. **Outrato** otvoril ustanovni občni zbor. Takoj nato je podal besedo tov. polkovniku **Andrejki**, ki se je takoj ob začetku spomnil žalostne izgube našega vrhovnega komandanta viteškega kralja Aleksandra I. ujedinitelja. V naslednjih besedah je govornik razložil pomen »Boja«, njegov ustroj in njegove cilje. Navdušenje tovarišev poslušalcev je doseglo svoj višek, ko je tov. **Andrejka** prešel na gospodarstvo. Jasno smo zopet uvideli, da je gospodarska zagata našega kmeta glavni problem, ki ga je treba v prvi vrsti rešiti. Izvajanja tov. **Andrejke** so naši člani burno odobraval. Nato je v imenu bojvniške mladine pozdravil zbor tov. **Outrata**. Nadaljnji spored je bil izpolnjen z volitvami odbora. Pazilo se je, da so bile v odboru zastopane vse bivše občine. Pri slučajnostih je polkovnik **Andrejka** pozval novi odbor, da naj pridno in vztrajno dela in pomaga graditi bodočnost naše domovine. — V odbor so bili izvoljeni sledeči gospodje: predsednik: **Lušnik Anton**, čevljar, **Dob**; podpredsednik: **Pučko Andrej**, posestnik, **Vir**; tajnik: **Rihtar Mihael**, trgovec, **Dob**; blagajnik: **Simoni Anton**, krojač, **Dob**; gospodar: **Merkuzič Gregor**, posestnik, **Kot**; arhivar: **Merkuzič Janez**, posestnikov sin, **Škocijan**. Ostali odborniki: **Svetlin Janez**, pos., **Količevo**; **Kovač Franc**, pos., **Studenec**; **Elrar Stanko**, pos. sin, **Zeje**; **Kepic Janez**, pos. sin, **Gorjuša**; **Kerč Janko**, **Vir**. Namestniki: **Rems Jakob**, pos. sin, **Krtina**; **Osolin Rudolf**, posestnik, **Škocjan**; **Prenar Janko**, pos. sin, **Krtina**; **Jur Jože**, posestnik, **Vir**; **Stupica Mihael**, posestnik, **Krtina**. Nadzorni odbor: **Lenček Anton**, posestnik **Krtina**; **Kavka Janez**, posest. sin, **Krtina**; **Nemc Andrej**, posestnik, **Dob**; **Jeretina Pavel**, pos., **Škocjan**.

NOVA CERKEV. Dne 2. decembra 1934 se je vršil pri nas ustanovni občni zbor »Boja«. Udeležilo se ga je lepo število članov. Pri volitvah so bili izvoljeni: predsednik **Lešnik Ivan**, posestnik, podpredsednik **Vivod Ivan**, pos. in gost.; gospodar in arhivar **Kranjc Anton**, posestnik, tajnik **Stolec Franc**, pos. sin, blagajnik **Gril Ivan**, trg. Odborniki: **Majcen Jožef**, pos., **Hlinec Franc**, pos., **Sivka Jakob**, pos., **Potočnik Ferdinand**, pos., **Voršnik Ivan**, pos. Namestniki: **Kranjc Anton**, pos. sin, **Marovšek Alojz**, pos., **Krznar Alojz**, pos. sin, **Koprivnik Alfonz**, pos. Nadzorni odbor: **Žuraj**

težke granate sesedla in zasula. Hip nato je udarila že druga granata naravnost v naše rove.

Poleg mene stoječemu fantu je padla konzerva iz rok, iz strganega rokava mu je brizgnila kri... In zopet malo dalje je zakričal in omahnil mlad fant, ki mu je iz trebuha iztrgalo čreva...

Preklinjali smo vojno in vse, ki so nas poslali v to žrelo pekla. Granate so butale in vdarjale v naše rove kot za stavo, ne mence se za naše smrtno krike in obup.

H krvavi polnočnici so nas vabili topovi, mesto petja na koru se je razlegalo krog nas ječanje in stokanje težko ranjenih in umirajočih.

Krog pol ene ponoči sem skočil v rov k telefonistu, da bi zvedel, kaj se godi na desnem in levem krilu. Toda, kaj najdem tam? Aparat sam, brez telefonista. Že sem hotel skočiti nazaj v rove, ko se je ponovno stresla zemlja in — pred mojimi očmi se je stemnilo...

Zasula me je zemlja, bil sem živ pokopan. Komaj sem se zavedel tega strašnega položaja, sem znova izgubil zavest. — Čez dolgo časa sem spet prišel k sebi. Moja prva skrb je bila, da se prepričam, ali imam še cele ude. Polagoma sem se osvobodil zemlje raz obraza in nog. Hude bolečine sem občutil na desnem stopalu. Pa tudi leva noga me je bolela pod kolenom, za kar mi pa v tedanjem položaju ni bilo dosti mar. Šele pozneje sem ugotovil, da imam zdrobljeno desno stopalo. Pred menoj je lebdela le ena sama velika skrb, kako se rešiti iz tega živega groba.

Grebel in kopal sem z golimi rokami okrog sebe kot blazen, toda vse zaman. Naposled sem docela izčrpan omagal. Polotil se me je obup. Vznemirjala me je tudi še negotovost,

Zgaga

Neka ljubljanska zgaga ima prav posebno dopadenje z razčlenjevanjem raznih členov in členkov pravil »Boja« ter njegovega členstva. Te dni je objavila zopet neko modro razlago, ki so jo podpisali neki »nadstrankarski slovenski združbarji«. In ta modri členkar razlaga, da »novi Boj« ni »stari Boj« in da »novi bojavniki« niso »stari bojavniki«, ampak da so novi in stari eno in isto. Nadalje zveni iz te duhovite razlage, da so nova pravila »Boja« sicer v redu, vendar še niso povsem v redu, ker v njih ni točno zapopadena razlika med starimi in novimi bojavniki, kajti stari bojavniki so vendar vse nekaj drugega mimo novih, dasiprav so v bistvu eno in isto, vendar člen je člen in ni člen, stari bojavniki imajo stara pravila in ta pravila so stara in niso stara, ampak stari so nadušljivi zgagarji, ki bi hoteli imeti stare bojavnike za resnično »stare« in nadušljive.

Dalje brunda ta zgaga, da ni prav, da je »Boj« nadstrankarski, ni prav, da ne upošteva strankarjev in ni prav, da je ostal v novem »Boju« stari odbor, pa se ni prav nič oziral na vidnejše pripadnike starih političnih strank. Potem pa zopet zabruna svojo lajno o starih in novih bojvnikih. Nekoč smo nekje čitali: »Dva učenca sta šla v Emavs. Prav. Ne, ni prav! Treba je najprej dognati, koliko jih je bilo, potem pa kam sta šla!«

Zgaga brunda dalje, mi pa ostanemo združeni stari in novi in mladi bojavniki.

Rudolf, pos., Matek Karol, les. trg., Satler Leopold, lončar, Borko Matevž, pos. Kot delegata za banovinski zbor sta bila izvoljena Lešnik Ivan in Senegačnik Anton. Na ustanovnem občnem zboru sta obširneje poročala o organizaciji združenja in o gospodarski politiki tov. **Veble** iz Celja in tov. **Lešnik** iz Nove Cerkve. Zbora se je udeležilo mnogo zavednih in navdušenih borcev, ki z veseljem pozdravljajo delo, ki ga je vršila organizacija doslej. Delajmo združeno z veseljem za red, pravico in poštenje!

DRAMLJE PRI CELJU. Zbor je vodil tovariš **Novak Franc**, ki je po lepih uvodnih besedah objasn timer sestanka in cilje Združenja. Prečitana pravila so bila enoglasno sprejeta in so se takoj nato vršile volitve. V odbor so bili izvoljeni kot ugledni in vzorni domačini sledeči: Predsednik tov. **Novak Franc**; podpredsednik tov. **Korenjak Martin**; gospodar **Vengust Miha**; arhivar **Preložnik Miha**. V ostali odbor so bili izvoljeni **Turnšek Florjan**, **Petelinšek Martin**, **Kržišnik Vinko**, **Knaflec Jakob**, **Podkrajšek Anton** in **Gaber Josip**. Namestniki so: **Slemenšek Martin**, **Slejko Matija**, **Kopinšek Franc**, **Avžner Ivan**, **Jager Stefan** in **Konec Franc**. — Popoldne ob 15. uri se je vršil članski sesta-

z desne in leve strani! Ako ne vzdržimo, smo danes zapisani vsi smrti!

Najin telefonski pomenek je pretrgala težka granata, ki se je zarila s strahovitim truščem v zemljo v bližini stotnika. Zaskrbelo me je, ali je še ostal pri življenju. Polklical sem ga po telefonu znova, toda nič glasu. Po žici mi je prihajalo na uho le strašno tuljenje in bobnenje topov, spremljano s sunkovitim stresanjem zemlje...

Skočil sem iz brloga ven med fante, jih začel bodriti ter jih pripravil na vse. V naglici smo popravili razsute rove in to pod udarci granat in šrapnelov. Pričakovali smo namreč tudi še spopada na nož z laško pehoto. Med tem pa so udarjale granate v naše rove, ena za drugo. Najpotrebnejšo stražo sem pustil v rovih, ostali pa smo se splazili nazaj v kaverne. Treskalo in bruhalo je z vseh strani okrog nas, kakor bi odprlo peklo svoje žrelo.

*

Kaverna, v katero smo se zatekli, je bila temna, polna podgan, smradu in uši. Nekdo je prižgal košček sveče, ki jo je staknil bogsigavedi kje. In v ta drobce luči so se vsesali naši blazni pogledi, polni groze in strahu. V naših možganih pa je kljuval mrtvaški ptič...

Pri sajastem vходу kaverne se je čez čas izmotala črna senca, ki me je poklicala po imenu. Ko je prihajala bližje, sem spoznal telefonista, ki mi je molče pomolil — depešo. Ob bornem svitu umirajoče sveče sem z vso naglico prečital vrstice. Depeša se je glasila: »Rešite svojo peto četo iz tega ognja takoj v predzadnje rove, ako tega še niste storili!« Kratko mu odvrnem po telefonistu: »Ne morem. Pot nam je zaprta, ker sovražna artille-

rija nam udarja z vso silo tudi v hrbet.« Sedaj sem vedel, da je stotnik še živ.

S poslednjim naporom je borna lučka vztrepetala, nato je nastala okrog nas gluha tema. Molčali smo. Krog nas se je stresala zemlja, zunaj pa je nadaljeval topniški ogenj svoje uničevalno delo.

Fantom sem naročil, naj povzijejo poslednjo rezervno porcijo, kdor jo sploh še ima. Molče smo začeli v temi odpirati zamrle konzerve in griziti prepečenec, ki smo ga med prodiranjem čez furlesko ravnino pokradli iz zapuščenih laških zalog.

Sodili smo tedaj, da se bliža polnoč. S pritajenim vzdihom smo se vnovič spomnili, da je sveti večer in da gredo naši svojci v tem času k polnočnici. Tam je sveta noč, blažena noč... V tem črnem brlogu pa groza, strah in trepet. Nehote je vstalo pred nami vprašanje: »Proketo, čemu vse to?!

Toda v odgovor je zatulilo in zabobnelo blizu naše kaverne. Fantje, že itak napol blazni, so docela pobesneli. Eden je molil, drugi je pel, tretji jokal in tulil, četrti klel Laha, cesarja, generale in ves svet...

V tem obupnem položaju sem skočil k telefonu in vprašal bataljon, kaj je novega? Odgovor se je glasil, da je kuhinja razbita, kuhar razmesarjen, zaloge živih pa razdejane in uničene od laških granat. Mule, ki so prinesle ravnokar novi provijant, so skoro vse pobite. Tako sem spoznal, da smo ponovno obsojeni na glad.

Poleg tega me je pa tudi še zaskrbelo kaverna. Ali bo še mogla vzdržati pod udarci težkih granat? V srcu mi je nekaj dejalo, naj jo dam izprazniti čimprej, ako nočemo naposled biti še živi pokopani. Fantom sem dal ukaz! Toda nismo bili niti še vsi zunaj v rovih, ko se je kaverna pod silnim udarcem

kaj se je zgodilo z mojimi fanti. Morda so pobiti, morda živi pokopani kot jaz?! Radi močnih zemeljskih sunkov sem ves omagan in izčrpan stisnil glavo pod plašč in tako me je naposled premagal spanec. Ko sem se zopet prebudil, sem prisluhnil, tiščoč uho k zemlji... Vse tiho. Nobenih sunkov, nobene-ga butanja več. Kaj naj pomeni vse to?

Tedaj sem se spomnil telefonskega aparata, ki se je moral nahajati nekje v moji bližini. Začel sem grebsti in iskati aparat ter ga na srečo kmalu našel. Nato kličem bataljon, kličem telefoniste, pritiskam uho na slušala, toda slišim le brnenje, odgovora pa nobenega... Zopet sta se me polasčala groza in obup...

Čez dolgo, dolgo časa sem začul nad seboj zamolkel šum. Ta šum in ropot je prihajal počasi bliže in kmalu sem razločil toliko, da odkopavajo zemljo z lopatami in krampi. Z novo iskrico upanja mi je jelo srce utripati hitreje... Naposled se je zasvetila odprtinica in nad njo droben košček modrega neba. Zasopel sem s polnimi pljuči po svežem zraku, ki mi ga je že primanjkovalo v podzemlju. Kmalu je bila odprtina tolikšna, da sem mogel prilezti skozi njo na prosto.

Z veseljem in hvaležnostjo sem pozdravil fante in poleg stoječega stotnika, ki je bil moj rešitelj. Slišal me je po telefonu iz zasutega rova.

Rešen sem bil na sveti dan okrog enajstih dopoldne. Sijalo je sonce, ki je v svojem prelestnem žaru pozlatilo zasnežene tirolske vrhove. Pozneje sem ugotovil, da je padlo v moji četi na sveti večer sedemnajst mladih fantov.

Tako sem preživel pred sedemnajstimi leti v daljnih zasneženih Tirolah svoj bojvniški — božič.

nek, katerega sta se udeležila tudi delegata iz Celja. Pred številno zbrano množico, med katero so se nahajali mnogi tovariši iz Št. Jurja, je tov. Novak Franc sestanek s kratkim pozdravom otvoril in predal besedo tovarišu dr. Dobovišku iz Celja. Uvodoma se je tovariš dr. Dobovišek spomnil priljubljenega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, orisal v lepih besedah njegovo življenje in tragično smrt. Prisotni so s trikratnim vzklikom »Slava mu« počastili njegov spomin. Nato je v jedrnatih besedah opisal sedanji položaj večine naših tovarišev kmetov in naše stremljenje za izboljšanje razmer. Prisotne je pozval, naj se oklenejo svoje organizacije, brez razlike kakoršnega bi bili prepričanja in naj podpirajo naše glasilo »Prelom«. Nato je predsednik sestanka predal besedo tov. Fonu, ki je orisal razvitek srčnega in nekaljenega prijateljstva med tovariši borci v svetovni vojni in zopetnega poživljenja in obnavljanje istega z ostvaritvijo »Boja«. Nato je še govoril delegat udruženja »Boja« iz Št. Jurja, pa se je potem sestanek zaključil. Predsednik tov. Novak Franc se je navzočim zahvalil, nakar se je takoj nadaljevalo vpisovanje novih članov.

TOPLICE NA DOLENJSKEM. Dne 2. nov. 1934 je imel odbor tuk. kraj. organizacije »Boja« svojo redno sejo, na kateri se je razmišljalo o gospodarskih problemih, kako naj bi »Boja« dal pobudo za ublazenje krize, oziroma kako bi se našla pot k zboljšanju razmer za prebivalstvo tukajšnje okolice. Pridobitne razmere so tu skrajno slabe. Sicer se nekateri bavijo s prevozništvom lesa, ne-

kaj jih dela v gozdovih, toda zaslužek je tako malenkosten, da v mnogih primerih za skromno hrano ne zadostuje. Mnogo je vasi, v katerih vlada največje siromaštvo, naravnega lega je slaba in kamenita, za uspevanje poljskih pridelkov skrajno neugodna. Letošnja letina je pa tudi na boljših krajih odpovedala. Kmetovalci, kateri so druga leta pridelali do 4000 kg in še več krompirja, so ga letos dobili do 300 kilogramov. Kako naj si torej pomagajo s tem pridelkom, ali naj ga drže za seme, ali naj z njim krmijo svinje, ali naj hranijo svojo 10 in še več člansko družino. In če nima podeželan krompirja, mu lakota trka na vrata, tako bo letos, ker so bili vsi ostali pridelki istotako klaverni. Sredstev za nabavo življenjskih potrebščin ni, družine raztrgane in hose; po drugi strani pa dajatve velike, kakor jih v najboljših časih ni bilo. Spričo teh dejstev je odbor »Boja« mišljenja, naj bi merodajni krogi oživel pobudo, da bi se železniška proga iz Straže podaljšala do Toplice in naj bi se zato rajši opustila ideja za asfaltiranje ceste iz Straže v Toplice. Ni treba povdarjati, kolikšen gospodarski napredek bi pomenila ta železniška proga, ki ne bi stala velikega truda in denarja, ker je ugoden teren za graditev, razdalja pa le 5 km. Iz

razlogov bi je istotako ne bilo podcenjevati, ker so terenske prilike v okolici pripravne za to.

Dejstvo je, da se v okolju železnic lažje in boljše vnovečijo produkti, ki jih ima kmet na razpolago, delavski stan okrog železnic ima stalen zaslužek, rokodelci in obrtniki se zboljša položaj. Slednjič so Toplice državno priznane zdravilišče, ter bi železnica mnogo pripomogla k povzdigi tujskega prometa. Veliko bi se dvignilo tudi vrednost banovinskih gozdov, ki se nahajajo v neposredni bližini. Isto velja za druge gozdove.

Odbor »Boja« si je zamislil, naj bi bila železniška proga iz Novega mesta do Toplice posvečena spominu blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja ter se imenovala Aleksandrova proga. Postaja v Toplicah bi pa nosila ime Toplice-Aleksandrovo,

namesto Toplice na Dolenjskem, v znak lepega in trajnega spomina za našim viteškim kraljem Aleksandrom.

II. Evharistični kongres v Ljubljani

Od pripravljalnega odbora (Miklošičeva c. 7a/l.) smo prejeli v objavo:

Po sklepu jugoslovanskih škofov se bo II. vsedrjavni evharistični kongres vršil prihodnje leto v dneh 28., 29. in 30. junija v Ljubljani. Sodeč po zanimanju, ki so ga vzbudile že prve vesti o tej verski manifestaciji po vseh predelih naše države, bo ljubljanski kongres zagrebškega glede udeležbe še nadkrilil. Zato bo slovenska organizatorična sposobnost tokrat prav posebno na preskušnji. V Ljubljani pošlje že obširni pripravljalni odbor pod protektoratom ljubljanskega vladike dr. Gregorija Rožmana.

ZIMSKE SUKNJE OBLEKE I.T.D. ZA GOSPODE IN OTROKE V NAJVEČJI IZBERI

I. MAČEK

Ljubljana, Aleksandrova cesta.

Drobni oglasi

Premog, drva, koks
D. ČEBIN, Wolfova 1. - Tel. 20-56.

Josip Jagodič, Celje

Glavni trg. Gubčeva ulica.
Specerijsko blago, vedno sveže in poceni, železnina in Wakovi kozarci.

ZOBOTEHNIŠKI ATELJE v lepem mestu Slovenije je na prodaj pod izredno ugodnimi pogoji. Prevzem možen z malimi finančnimi sredstvi. Ponudbe pod »Zobotehniški atelje« na upravo lista.

KUPIM srednje velik VRTALNI STROJ IN VELIKO STRUŽNICO za kovine. Pod »Stroj«, na upravo lista.

Ni dvoma, da bo kongres, za katerega se zanima ves katoliški svet, uspel le, ako bodo vsi pozitivno verni katoličani Jugoslavije z njim sodelovali. In resnični uspeh kongresa mora radovati slehernega dobrega državljan. Saj je verski prepoved — in za to v prvi vrsti na takem kongresu gre — eminentne važnosti za razpoloženje naroda tudi v državnem in domoljubnem smislu. Ne glede na to pa nudi udeležba iz vseh delov Jugoslavije priliko za medsebojno spoznavanje in dosledno tudi medsebojno razumevanje in spoštovanje. Zato je domoljubna dolžnost zlasti nas Slovencev, na katerih leži odgovornost za uspeh te prireditve, da vse ukrenemo, da bo II. vsedrjavni evharistični kongres ne le veličastna manifestacija vere v Boga, temveč tudi močna manifestacija duhovnega edinstva bratov in sester iz vseh delov naše države.

Ultralux

ŽARNICA
V DEJAVNOSTI

Do 20% več svetlobe!
ZAHTEVAJTE JO POVSODI!

Praktično darilo!

USTNIK »LIKAR«.

Izboljša aroma tobaka, uniči škodljive snovi.
Din 40.— s poštnino.

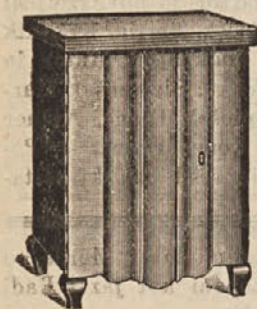
Likar, Kostanjevica na Krki.

MOSKA OBLAČILA PO MERI in IZGOTOVLJENA, v veliki izbiri, — najcenejše pri Jos. Rojina, Ljubljana.

»Motvoz Grosuplje«

je popolnoma domač izdelek in ga zato vsem najtopleje priporočamo!

Praktična darila za božič in novo leto so Adler in Gritzner šivalni stroji

samo pri tvrdki

Jos. Petelinc Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika, za vodo
Večletna garancija!

Oglašujte v »Prelomu«!

Smučarske čevlje!

prave, nepremočljive, ročno delo: športne moške, ženske in otroške se dobijo v veliki izbiri in po nizkih cenah pri

A. ŽIBERT

LJUBLJANA, Prešernova ul.

Na zalogi ima tudi veliko izbiro snežnih čevljev v najnovejših oblikah in galoše za gospode.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim odjemalcem

Matej Orehek

Eksport »Oro« čevljev ročnega izdelka.
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želim vsem svojim odjemalcem in cenjenim znancem

J. OLUP

trgovina in izdelovalnica oblek in perila
»Triglav«.

LJUBLJANA

Pod Trančo št. 2. — Kolodvorska ul. št. 8.

Konfekcijska in manufakturna trgovina

Ivan Mastnak Celje

Kralja Petra cesta št. 15

Priporoča svojo veliko zalogo moških in deških oblek, površnike, zimske plašče, usnjate suknje,

moške in ženske šofe, ter vse v manufakturno pripadajoče predmete po izredno ugodnih cenah.

F. HRENORIČ

Manufakturna veletrgovina Ljubljana, Tyrševa cesta št. 28

Telefon 24-04

KLISARNA ST. DEU
IZDELUJE SEHNJS SOLIDNO
LJUBLJANA-DALMATINOVACI

Srečno in veselo novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem tvrdka

Dolničar & Richter

tovarna

voščenih in kemičnih izdelkov ter pralnih praškov

Ljubljana

Vesele božične praznike in srečno novo leto

želi vsem svojim prijateljem in znancem

Josip Vidmar

tovarna dežnikov in nogavic

Ljubljana

Pred Škofijo 19

podružnica: Prešernova 20

Beograd

Kralja Milana 13

Zagreb

Jurišičeva 8

Kupujte domače blago

Odeje, pletilno volno in barete dobite po ravnokar znatno znižani ceni

Oglejte si zalogo, ne da bi morali kaj kupiti

SUKNO TEOKAROVIC

LJUBLJANA GRADIŠČE 4 NASPROTI DRAME

Naše cene in kvalitete zadovoljujejo vsakogar!